

визначеного у заповіті кола спадкоємців. Проте така властивість заповіту подружжя має не зовсім вдалу юридичну конструкцію, оскільки: по-перше, не зрозуміло, що означає - «переходить до другого з подружжя», а, по-друге, механізм переходу права власності на частку у спільному майні подружжя не передбачений як у законі, так і в Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України.

Якщо мається на увазі перехід права власності, то той з подружжя, хто пережив, є спадкоємцем, але ЦК України таким статусом його не наділяє, оскільки в заповіті є визначене коло спадкоємців і інший з подружжя до нього входить. Напевно мається на увазі все ж таки перехід права володіння та користування майном, тим паче, що відповідно до ч. 4 ст. 1243 ЦК України після смерті одного з подружжя нотаріус накладає заборону відчуження майна, зазначеного у заповіті подружжя.

5) за життя дружини та чоловіка кожен з них має право відмовитися від спільного заповіту. Така відмова підлягає нотаріальному посвідченню. Таким чином в разі смерті одного з подружжя інший більше не має можливості скасувати заповіт. На нашу думку, таке положення є не зовсім вдалим, оскільки не враховує, що у того з подружжя, хто пережив, можуть виникнути різні життєві обставини, через які він би хотів відмовитися від раніше складеного заповіту - хвороба, скрутне матеріальне становище, постійні суперечки з призначеними спадкоємцями, вчинення ними злочину проти заповідача тощо.

Дослідження ознак заповіту подружжя дає підстави стверджувати, що даний інститут спадкового права є недосконалим. Аналіз судової практики показує, що найчастіше зустрічаються справи про визнання заповіту подружжя недійсним як укладеного в результаті помилки. Це може свідчити лише про відсутність чіткої регламентації в законодавстві правової природи заповіту подружжя.

Недосконала конструкція заповіту подружжя за законодавством України приводить до виникнення суперечностей у його застосуванні та не сприяє належному захисту прав та інтересів суб'єктів спадкових правовідносин.

Оформлення спадщини в світлі нових змін до цивільного законодавства України

Крайнік Ю.А., студент ННІЗН НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук Петровський А.В.

На сьогоднішній день є дуже актуальними питання, які стосуються прийняття спадщини та процедури її оформлення. Така зацікавленість громадян є важливою, адже дійсно, особи, які мають право бути спадкоємцями та бажають прийняти спадщину повинні бути юридично об'язаними, знати та дотримуватися норм чинного законодавства, що регулює коло порушених питань.

Необхідною умовою здійснення спадкоємцями своїх прав є чітке законодавче регулювання процедури їх реалізації. Реалізація спадкових прав охоплює кілька етапів: а) відкриття спадщини; б) прийняття спадщини; в) поділ спадщини; г) оформлення свідоцтва про право на спадщину.

Відкриття спадщини має велике значення для подальшої реалізації спадкоємцями своїх прав. При відкритті спадщини чітко відомо, які суб'єкти одержують право на спадкування після смерті даного спадкодавця, а які - ні, тобто усуваються зі складу відносин по спадкуванню. На час

відкриття спадщини визначається і об'єктний склад спадкових відносин - тобто дається відповідь на питання, яке саме майно (права та обов'язки спадкодавця) входить до складу спадщини. З відкриттям спадщини фактично виникає відношення по спадкуванню.

Право на спадкування виникає у спадкоємця незалежно від його волі. Лише від його волевиявлення залежить реалізація цього потенціального права. Прийняття спадщини здійснюється спадкоємцями шляхом подання заяви про прийняття спадщини. Заява про прийняття спадщини подається у встановлений законом шестимісячний строк. Винятки стосуються строків для прийняття спадщини спадкоємцями, у яких право на спадкування залежить від прийняття чи неприйняття спадщини іншими спадкоємцями. Наприклад, спадкоємці за законом наступних черг мають право прийняти спадщину у разі неприйняття її спадкоємцями попередніх черг. Для таких спадкоємців загальний строк для прийняття спадщини триває до спливу шестимісячного строку, а якщо строк, що залишився менший, ніж шість місяців, - строк для прийняття спадщини цими особами продовжується до 3-х місяців.

Якщо спадкоємець протягом шести місяців не подав нотаріусу заяву про прийняття спадщини, він вважається таким, що не прийняв її та має право на звернення до суду для визначення додаткового строку для прийняття спадщини. Поряд з цим, ч. ч. 3, 4 ст. 1268 Цивільного кодексу України встановлено, що спадкоємець, який постійно проживав разом із спадкодавцем на час відкриття спадщини (день смерті), вважається таким, що прийняв спадщину, якщо протягом строку, встановленого для його прийняття, він не заявив про відмову від неї. Малолітня, неповнолітня, недієздатна особа, а також особа, цивільна дієздатність якої обмежена, також вважаються такими, що прийняли спадщину, якщо не було подано заяву про відмову від прийняття спадщини. В цьому випадку, факт постійного проживання зі спадкодавцем також має підтверджуватись відповідними документами [5].

Спадкоємець, який прийняв спадщину, може одержати від державного нотаріуса свідоцтво про право на спадщину. Свідоцтво про право на спадщину видається спадкоємцям після закінчення шести місяців з часу відкриття спадщини [1]. До спливу цього строку нотаріус може видати спадкоємцеві дозвіл на одержання частини вкладу спадкодавця у банку (фінансовій установі), якщо це викликано обставинами, які мають істотне значення. У разі, коли заповіт складено на користь зачатої, але ще ненародженої дитини, а також при спадкуванні за законом видача свідоцтва про право на спадщину і розподіл спадщини між усіма спадкоємцями може відбутися лише після народження дитини. Якщо спадщину прийняли кілька спадкоємців, свідоцтво про право на спадщину видається за письмовою заявою спадкоємців, які прийняли спадщину на ім'я всіх спадкоємців або за їх бажанням кожному з них окремо [6, с. 150].

Відповідно до п. 27 постанови Пленуму Верховного суду України від 30.05.2008 № 7 «Про судову практику у справах про спадкування» свідоцтво про право на спадщину може бути визнано недійсним не лише тоді, коли особа, якій воно видане, не мала права на спадкування, але й за інших підстав, встановлених законом (ст. 1301 ЦК України) [4]. Іншими підставами можуть бути: визнання заповіту недійсним, визнання відмови від спадщини недійсною, визнання шлюбу недійсним, порушення у зв'язку з видачею свідоцтва про право на спадщину прав інших осіб тощо.

Список використаних джерел:

1. Грибанова О. Узагальнення судової практики з окремих питань, що виникають при оформленні спадщини [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://yuradnik.com.ua/wp-content/uploads/2014/10/ten03_2014.

2. Заїка Ю. О. Спадкове право в Україні: Становлення і розвиток: Монографія. - 2-вид. - К: КНТ, 2007. - 288с.
3. Інструкція «Про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України» від 22.01.2012. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12>.
4. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про спадкування» № 7 від 30.05.2008. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-08>.
5. Цивільний кодекс України зі змінами від 02.09.2014р. / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
6. Шахрайчук І. А. Спадкове право України (Ретроспективний аналіз): Навч. посіб. - Д.: ДНУ, 2000. - 224 с.

Правова характеристика шлюбного договору

Кузьмич А.О., студент Житомирського відділення ННІЗН НАВС
Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент *Полішко Н.Л.*

Договір - це взаємна угода, тому в ньому містяться окремі положення, умови, які визначають права та обов'язки сторін. Сукупність цих умов, погоджених між сторонами, становить зміст договору. Договір є укладеним, якщо сторони в належній формі досягли згоди з усіх істотних умов договору. Він може бути укладений у будь-якій формі, якщо вимоги щодо форми договору не встановлено законом.

Договір може бути змінено чи розірвано за згодою сторін або за рішенням суду на вимогу однієї зі сторін у разі істотного порушення договору другою стороною та в інших випадках, встановлених договором. Коли договір змінений або розірваний у зв'язку з істотним порушенням договору однією зі сторін, друга сторона може вимагати відшкодування збитків, завданих зміною або розірванням договору.

Шлюбний договір - це документ, який укладається у письмовій формі і нотаріально посвідчується між подружжям, а також особами, які подали заяву про реєстрацію шлюбу.

Шлюбний договір має суттєві особливості:

1) має комплексний характер і може одночасно включати умови, які складають зміст окремих видів договорів (умови щодо правового режиму їхнього майна, умови про надання взаємного утримання та умови, що стосуються утримання дитини);

2) предметом шлюбного договору може бути не наявне, а так зване майбутнє майно, тобто майно, що буде придбане сторонами в майбутньому, коли ймовірність його придбання не є абсолютною;

3) має особливий суб'єктний склад (шлюбний договір можуть укладати особи, які подали заяву про реєстрацію шлюбу до державного органу реєстрації актів цивільного стану, а також особи, які вже зареєстрували шлюб).

У зв'язку з цим шлюбний договір, укладений до реєстрації шлюбу, набуває чинності з моменту його реєстрації. Якщо шлюбний договір укладено після реєстрації шлюбу, він набирає чинності у день його нотаріального посвідчення.

Шлюбним договором регулюються лише майнові відносини подружжя, встановлюються їхні майнові права й обов'язки. Сторони у шлюбному договорі можуть визначити: а) правовий режим належного їм майна (ст. 97 СК України); б) порядок користування житлом (ст. 98 СК України); в) право на утримання (ст. 99 СК України). Крім цього, шлюбним договором можуть бути визначені майнові права та обов'язки подружжя як батьків. У разі закріплення в договорі умов щодо регулювання особистих немайнових відносин, він визнається недійсним.